

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/574-2

Saksbehandler: Oddvar Konst

Planlagt behandling

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
		Formannskapet

Høring - Endring av domstolstruktur

Administrasjonens innstilling

Alta kommune mener dagens domstolstruktur må videreføres.

Tilnærmet alle faginstanser og fagmiljø ønsker å videreføre dagens struktur fordi dette styrker og effektiviserer domstolenes fagmiljøer og dermed også innbyggernes rettsikkerhet.

Saksutredning

Vedlegg

- 1 Høringsbrev - endringer i domstolstruktur.pdf
- 2 Høringsnotat - endringer i domstolstruktur.pdf

Bakgrunn for saken

Justisdepartementet har sendt ut et forslag til endring i domstolstrukturen på høring.

I regjeringsplattformen for regjeringen utgått av Arbeiderpartiet og Senterpartiet (Hurdalsplattformen), fremkommer følgende;

Gjeninnføre strukturen for domstolene før domstolsreformen av 2021 for å ivareta borgernes rettssikkerhet og sikre selvstendige domstoler med stedlig ledelse, med unntak av domstoler der domstolsleder, kommunene i rettskretsen og de tilsette gjennom sine tillitsvalgte er enige om å opprettholde dagens struktur.

Departementet vil etter høringen gjøre en vurdering av om det foreligger en reell lokal forankring om å beholde dagens struktur i hver enkelt rettskrets.

For nærmere informasjon vises det til vedlagt høringsnotat.

Økonomiske konsekvenser

Dette er et svar på en høring og har i utgangspunktet ingen økonomiske konsekvenser for Alta kommune.

Vurdering

For Vestre Finnmark Tingrett ble det innført felles ledelse for tidligere Alta tingrett og Hammerfest tingrett allerede den 1. mai 2019, altså to år før domstolstrukturen trådte i kraft 1. mai 2021. Beslutningen om felles ledelse mellom de to rettsstedene ble tatt etter initiativ fra de ansatte ved daværende Hammerfest tingrett.

Ressursutnyttelse og kompetanseutvikling

Tilbakemelding fra Vest Finnmark Tingrett ved Sorenskriver er at de ansatte og de tillitsvalgte er enige om å beholde dagens organisering. De opplever gode effekter av sammenslåingen ved større fleksibilitet enn tidligere og får sikret kompetanseutvikling blant de ansatte på en helt annen måte enn hva som var tilfellet før sammenslåingen. De opplever daglig store fordeler ved at ansatte ved begge rettssteder bidrar positivt til utvikling av domstolen. Ikke minst klarer man nå å få avviklet saker som gjelder barns rettigheter raskere nå enn tidligere, ved at fleksibilitet blant dommerne etter sammenslåingen er større.

Nærmere om barns rettigheter

For Vestre Finnmark Tingrett har sammenslåingen i stor grad har bidratt til å styrke barns rettigheter og eksemplet kan være gjennomføringen av en barnevernssak som ikke hadde vært mulig før sammenslåingen.

Sorenskriver Vestre Finnmark Tingrett Torbjørn Saggau Holm;

«Den 29. oktober 2021 ble det uttatt stevning for Vestre Finnmark tingrett med krav om at midlertidig vedtak om plassering utenfor hjemmet etter lov om barneverntjenester § 4-6, 2. ledd, truffet av barneverntjenesten i Hasvik kommune, skulle oppheves. Det ble sendt pålegg om tilsvar og tilsvar fra kommunen ble inngitt 11. november 2021.

Saken hørte inn under trekningskrets Hammerfest. Ved rettssted Hammerfest var det ingen ledig dommer. Tingrettsdommeren hadde berammet andre saker og dommerfullmektigen, som ikke bør ha saker etter lov om barneverntjenester, hadde avspasering i desember og var bortreist. Tingrettsdommeren som har fast arbeidssted ved rettssted Alta, men som er ansatt ved Vestre Finnmark tingrett og er forpliktet til å ta saker ved rettssted Hammerfest, hadde derimot ledig kapasitet i uke 51 og 52 og ble pålagt og ta saken. Hovedforhandling ble berammet 21. og 22. desember 2021, med påfølgende dager til domsskriving.

Uten sammenslåingen av de tidligere tingrettene i Alta og Hammerfest til Vestre Finnmark tingrett, ville det ikke ha vært mulig å få berammet hovedforhandlingen med tre prosessfullmektiger 6 uker etter at saken kom inn til retten. En slik sak krevde tre dagers hovedforhandling med påfølgende fire dager til domskonferanse og domsskriving.

Jeg arbeidet tidligere som kommuneadvokat i Alta kommune og opplevde nærmest i hver eneste sak som gjaldt overprøving av fylkesnemndas vedtak i akuttsaker, at sakene ble trukket for tingretten grunnet at saken ble berammet nærmest samtidig med at hovedsaken ble behandlet i fylkesnemnda.

Jeg har nevnt en sak som eksempel, men vi klarer nå ved å ha fått større fleksibilitet ved bruk av dommerressurser, å få behandlet de aller fleste saker som gjelder barns rettigheter innen rimelig tid etter at de innkam til retten. Dette skjedde ikke tidligere. Jeg har flere eksempler på at vi klarer å behandle saker som gjelder barns rettigheter på en mye raskere måte enn tidligere.

Som kjent så er staten forpliktet til å sørge for prosessuelle garantier som på praktisk og effektivt vis beskytter barnets interesser, se EMD, Strand Lobben og andre v. Norge (37283/13) avsnitt 207. Se også HR-2020-661-S (avsnitt 95). Herfra hitsettes:

«Statene plikter dessuten å sørge for prosessuelle garantier som på praktisk og effektivt vis beskytter barnets interesser.»

I denne forbindelse viser EMD til FNs barnekomités generelle kommentar om barnets beste, hvor det fremgår at barnesensitive prosessuelle rettigheter må implementeres og følges.

En reversering av domstolstrukturen vil for vårt vedkommende på ny medføre konvensjonsbrudd ved at saker som gjelder barns rettigheter ikke vil bli behandlet innen rimelig tid».

God distriktspolitikk

Eksisterende Domstolstruktur er for denne regionen også god distriktspolitikk. Arbeidsplassene ved rettssted Hammerfest som var foreslått nedlagt, er nå sikret. Ved rettssted Alta, som har størst saksmengde, får retten nå brukt ressurser ved begge rettssteder til å få behandlet innkomne saker. Den digitale utviklingen har medført at det ikke lenger har noen betydning om dommere eller saksbehandlere har arbeidssted i Alta eller Hammerfest.

Domstolstrukturen har medført at det er ansatt en ny saksbehandler ved rettssted Hammerfest og vil også få ansatt en ny tingrettsdommer ved rettssted Hammerfest.

Den samiske dimensjonen

Av høringsdokumentet (s.12) fremkommer det at flere, etter innføring av ny struktur, har fryktet for manglende forståelse for samisk kultur i de nye domstolene. Det er derimot ingen nærmere beskrivelse av hva som definerer den samiske kulturen, men det henvises til NOU 2016:18 «Hjertespråket», og begrepet «samiske hensyn».

I denne sammenheng er det viktig å understreke at Vestre Finnmark Tingrett med Alta som en av domstolene er et svært viktig samisk område. Alta kommune er en av nasjonens største reindriftskommuner vår, sommer og høst. Videre er Alta landets 2 største samiske kommune, vurdert ut fra Sametingets valgmanntall pr.30.06.2021. Alta kommune har også flere samiske barnehager og en betydelig satsing på samisk språkopplæring i grunnskolen.

Den samiske befolkningen i regionen utgjør altså en vesentlig del av rettskretsen. Det er derfor grunn til å kunne hevde at også den samiske dimensjon utgjør en naturlig del av innholdet i Vestre Finnmark Tingrett. Av høringsdokumentet kan det se ut som om at den samiske dimensjonen er et fraværende element, men alt tyder på at dette også er godt ivarettatt av eksisterende struktur gjennom Vestre Finnmark Tingrett.

Vurdering

Ny domstolstruktur kom på plass etter at Domstolkommisjonen hadde gjennomgått tidligere strukturer og virkninger av disse. Kommisjonens utredning og forslag ble sendt på høring sen vinteren 2020. Parallelt med at Domstolkommisjonen leverte sin NOU, gjennomgikk også Riksrevisjonen saksbehandlingstiden for domstolene i Norge. Riksrevisjonen konklusjon var at flere domstoler ikke klarte å oppfylle Stortingets mål om saksbehandlingstid i straffesaker, noe som av Riksrevisjonen ble beskrevet som «svært alvorlig».

Basert på disse to utredningene fremmet Departementet en proposisjon til Stortinget som ble behandlet i desember 2020. Formålet med å utvide rettskretsene var, i henhold til Prop. 11 L (2020–2021), å legge til

rette for mer fleksibel og effektiv ressursutnyttelse, i tråd med Riksrevisjonens anbefalinger, og å skape større fagmiljøer med mulighet for moderat spesialisering og økt bruk av rettsmekling.

Nå ønsker altså det samme Departementet å endre vedtatt struktur;

«Departementet ønsker å sikre god rettssikkerhet og tilgjengelige tjenester for innbyggerne i hele landet. Tilgjengelige domstoler med nærhet til brukerne gir domstolene bedre lokal forankring og bedre forståelse for lokale forhold. Dette vil igjen kunne bidra til økt tillit til domstolene.» (pkt.3.1 s.7)

Dette innebærer at to utredninger av henholdsvis Domstolkommisjonen og Riksrevisjonen som dannet grunnlaget for vedtatt struktur, ikke lenger skal tillegges samme vekt som tidligere. Departementets egen vurdering av dette for litt over et år siden var en annen, enn den som nå sendes på høring.

Det er all grunn til å stille spørsmålstegn ved både innhold, prosess og vurderinger forut for den høring som nå er til behandling.

Alta kommune vektlegger rettsikkerheten til innbyggere i regionen, og støtter derfor resultatene av de vurderinger som ble gjort av Domstolkommisjonen og Riksrevisjonen forut for ny struktur.

Tilbakemeldinger for vår region basert på den struktur som er valgt er så å si uten unntak positiv.

Det er derfor ingen grunn til å endre på eksisterende struktur, og i alle fall ikke basert på de argumenter som nå fremføres som viktige, da dette er ivaretatt av nåværende struktur og allerede har gitt positive virkninger for vår rettskrets. Dert er også all grunn til å minne om at Alta er en stor samisk kommune, og at det satses betydelig i forhold til bl.a. samisk språkopplæring.

Stadig endring av fungerende reformer rammer sektor etter sektor og virker direkte utmattende. Det er med undring Alta Kommune registrerer hvordan solide argumenter fra f.eks Riksrevisjonen ikke lenger har tilstrekkelig gyldighet i et fagdepartement.

Rådmannen anbefaler derfor at Alta kommune i denne saken er helt tydelig på at denne reformen bare har gitt fordeler, både for aktørene, det rettssøkende publikum og ansatte tilknyttet Vestre Finnmark Tingrett. Rådmannens anbefaling er at eksisterende struktur opprettholdes.

Alta 11.03.22

Bjørn-Atle Hansen

Rådmann

Oddvar Konst

leder for samfunnsutvikling

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor uten underskrift